

**SAVONLINNAN KAUPUNGIN
ESI- JA PERUSOPETUKSEN
MONIKULTTUURISUUSSUUNNITELMA
2019-2021**

VERSIOHALLINTA

Vuodet 2016-2018, sivistyslautakunta 17.12.2015, §260
Vuodet 2019-2021, sivistyslautakunta 28.03.2019, §xxx

Sisällysluettelo 2019-2021

1. Arvopohja
2. Opetuksen järjestäminen
  - 2.1. Esiopetus
  - 2.2. Perusopetus
  - 2.3. Yhteistyö
3. Lapsen ja perheen vastaanotto
  - 3.1. Vastaanoton menettelyt
  - 3.2. Tiedottaminen ja perehdyttäminen
  - 3.3. Osallistuva oppilas
  - 3.4. Mahdolliset haasteet
4. Suvaitsevaisuuden ja kulttuurien vuorovaikutusten edistäminen
  - 4.1. Perusta
  - 4.2. Toimintatavat
  - 4.3. Seuranta, valvonta ja arviointi
5. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten monikulttuurisen lapsen minäkehitys
  - 5.1. Lapsen tausta
  - 5.2. Lapsen äidinkieli
  - 5.3. Lapsen katsomusaine/uskonto
  - 5.4. Lapsen oma kulttuuri
6. Eri kieli- ja kulttuuriryhmien oppimismahdollisuuksien edistäminen
  - 6.1. Oppilaan taustan huomioiva pedagogiikka
  - 6.2. Oppimista tukeva materiaali
  - 6.3. Oppimisen arviointi
  - 6.4. Mahdolliset ongelmat
  - 6.5. Riittävä tuki esiopetuksessa ja koulunkäynnissä
  - 6.6. Yhteistyö vanhempien kanssa
  - 6.7. Oppilaan ohjaus
7. Monikulttuurisen päiväkodin, koulun ja kodin yhteistyö
8. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen henkilökunnan asema

LIITTEET

1. Arvopohja

Esi- ja perusopetuksen monikulttuurisuussuunnitelman pohjautuu yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

*Perustuslaki 6 §
Laki kotoutumisen edistämisestä 1386
Yhdenvertaisuuslaki
Varhaiskasvatustilaki
Esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmat 2016
Perusopetuslaki*

2. Opetuksen järjestäminen

Opetuksen järjestäminen Savonlinnassa

Savonlinnan kaupungissa otetaan käyttöön sivistyslautakunnan hyväksymä monikulttuurisuussuunnitelma 2019-2021.

Monikulttuurisuussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Suunnitelman sisältö ja käyttöönotto käydään ennakkoon läpi yksikön esimiehen johdolla.

Vastaanottavat yksiköt tekevät tarvittaessa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaan esiopetus- ja koulupaikka määräytyy ensisijaisesti lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Maahanmuuttajaoppilaille tulee taata oppimiseen riittävät resurssit: opetushenkilöstö, kolmiportainen tuki (mm. tulkkipalvelut, ohjaajat) ja materiaalit.

2.1 Esiopetus

Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluissa.

Maahanmuuttajataustaiset lapset integroidaan suomalaisten lasten kanssa jo olemassa oleviin ryhmiin.

Esiopetuksessa tuetaan ja vahvistetaan maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen oppimista. Suomi toisena kielenä (S2) opetusta annetaan sekä integroituneena muuhun opetukseen ja toimintaan, että tarvittaessa erillisenä pienryhmäopetuksena.

Lapsen huoltajalla on ensisijainen vastuu oman äidinkielen opettamisesta ja ylläpitämisestä. Esiopetuksen tehtävänä on kannustaa huoltajaa käyttämään lastensa kanssa omaa äidinkieltään. Lapsen hyvä äidinkielen taso on pohjana suomenkielen oppimiselle.

2.2 Perusopetus

Savonlinnassa annetaan valmistavaa opetusta. Valmistavaa opetusta annetaan joko omassa koulussa integroituna yleisopetuksen luokkaan tai erillisessä valmistavassa luokassa. Opetuksen järjestäjä päättää tästä.

Oppilas pyritään integroimaan mahdollisimman varhain ikäluokkansa oppilaiden koululuokkaan tai jonkin oppiaineen ryhmään. Tarvittaessa oppimisen apuna käytetään ohjaajia ja mahdollisesti kotikielen opettajia.

Opetusjärjestelyistä sovitaan vuosittain oppilaiden iän, määrien ja tuen tarpeen mukaan.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetusta eriytetään kunkin oppilaan taitotason mukaan. Oppilaan koulumotivaation ylläpitämiseen ja vahvistamiseen panostetaan. Erityisesti on huomioitava puutteellisen suomen kielen taidon haasteet oppimisessa. Tämä tapahtuu käyttämällä monipuolisia työtapoja, selkokielisiä materiaaleja ja arviointikäytänteitä.

2.3 Yhteistyö

Kaikilla työntekijöillä tulee olla matala kynnyks yhteidenpidossa ja tiedonsiirrossa eri toimijoiden (mm. huoltajat, toiset koulut ja esiopetuspaikat, maahanmuuttajapalvelut, sosiaalivirasto, terveydenhuolto, työvoimahallinto, kolmannen sektorin toimijat) kanssa. Yksikön sisällä huolehditaan riittävästä tiedottamisesta ja yhteistyöstä.

3. Lapsen ja perheen vastaanotto

3.1 Vastaanoton menettelyt

Monikulttuurisuustaustaisten oppilaiden koulupolun aloittamiseen panostetaan. Esiopetuksen, koulun, perheiden ja lasten kohtaamisessa tulkin käyttö on ensisijaisen tärkeää molempipuolisen ymmärtämisen varmistamiseksi. Lisäksi yksikkökohtaisesti järjestetään perhekohtaiset tapaamiset ja vanhempainillat.

3.2 Tiedottaminen ja perehdyttäminen

Huoltajia informoidaan ja perehdytetään suomalaiseen varhaiskasvatus-, esiopetus- ja koulutusjärjestelmään sekä yksikön toimintakulttuuriin ja käytäntöihin.

3.3 Osallistuva oppilas

Oppilaat tutustuvat ja osallistuvat koulun oppilaskunta- ja tukioppilastoimintaan. Vertaisryhmä ja tukioppilaat ovat keskeisessä roolissa oppilaiden kotouttamisessa uudessa yksikössä.

3.4 Mahdolliset haasteet

Kasvatuksen ja oppimisen haasteissa pyritään varhaiseen tunnistamiseen ja puuttumiseen, joissa tulkin käyttö korostuu.

4. Suvaitsevaisuuden ja kulttuurien vuorovaikutusten edistäminen

4.1. Perusta

Savonlinnan kaupungin päiväkodeissa ja kouluissa erilaisuus sekä eri kulttuurien ja uskontojen kirjo nähdään rikkautena. Maahanmuuttajataustaisten lasten yhdenvertaista osallistumista tuetaan kaikin keinoin päiväkodeissa ja kouluissa.

Esiopetuksen ja koulujen opetussuunnitelmissa luodaan perusta tälle toiminnalle.

Maahanmuuttajataustaisen lapsen lähtökohdat suomalaislapsen verrattuna ovat erilaiset. Tämä edellyttää joustavuutta ja ymmärrystä henkilökunnalta ja vertaisryhmältä.

4.2. Toimintatavat

Päiväkodeissa ja kouluissa kerrotaan maahanmuuton syistä lapsille ja aikuisille.

Vertaisryhmän ja tukioppilastoiminnan kehittäminen edistävät maahanmuuttajalasten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Rasismin ja rasististen tekojen suhteen toteutetaan nollatoleranssia. Yksiköissä toiminnalle luodaan selkeät säännöt.

Yhdenvertaisuuden toteutumisen edellytyksenä oppilaalla on mahdollisuus käyttää tarvittaessa äidinkieltään oppimisensa tukena ja osaamisensa osoittamiseksi.

Valmistavan opetuksen luokka ei ole koulun muusta toiminnasta irrallaan oleva yhteisö, vaan luonteva osa koulun normaalia toimintaa. Käytännössä tämä näkyy vastavuoroisuutena ja yhdessä tekemisenä: esimerkkinä päiväkodin ja koulun juhlat, jotka on suunniteltu ja tehty yhteistyössä maahanmuuttajaoppilaiden kanssa tai päiväkodin ja koulun normaalina arkiyhteistyönä.

4.3. Seuranta, valvonta ja arviointi

Kunkin yksikön yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä seuraa, valvoo ja arvioi syrjimättömyyden ja tasa-arvon toteutumista oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti.

Yksikön esimies nostaa säännöllisin väliajoin teeman esiin ja muistuttaa kaikkien velvollisuudesta puuttua syrjintään.

Päiväkodin ja koulun yhteisön kaikkien jäsenten, erityisesti aikuisten, velvollisuutena on puuttua rasistisiin tekoihin ja kommentteihin sekä pyrkiä kitkemään rasistinen käytös heti pois.

5. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lapsen minäkäsitys

5.1 Lapsen tausta

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa lapsen tausta (perhe) ja lähtökohdat selvitetään henkilöstölle perheen kanssa tulkkipalveluja hyödyntäen ennen kasvatuksen ja opetuksen alkua.

Maahanmuuttajataustaisen lapsen koulunkäynti-ilmoitukseen Tutustu: (LIITE 2).

5.2 Lapsen äidinkieli

Oman äidinkielen käyttö on lapsen perusoikeus esiopetuksessa ja perusopetuksessa.

5.3 Lapsen katsomusaine/uskonto

Huomioidaan mahdollisuuksien mukaan eri kulttuurien katsomuskasvatukselliset/uskonnolliset perinteet/ tilaisuudet.

Esiopetukseen kuuluu lapsiryhmän yhteistä katsomuskasvatusta. Esiopetuksen katsomuskasvatuksen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Tavoitteena on tukea lasten valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia.

Esiopetuksen toiminta ei sisällä uskonnonharjoitusta. Yhteistyö seurakunnan kanssa voi pitää sisällään uskonnollisia tilaisuuksia. Uskonnollisiin tilaisuuksiin voivat osallistua lapset, joiden huoltajat antavat siihen suostumuksen.

Lapset osallistuvat koulussa kristilliseen uskontokasvatukseen ja tilaisuuksiin huoltajien suostumuksella.

Uskontoon ja katsomuskasvatukseen liittyvät erityispiirteet mm. ruokailukäytänteet, huivin käyttö tai mahdolliset liikunnan rajoitukset otetaan luonnolliseksi osaksi arkea.

5.4 Lapsen oma kulttuuri

Eri kulttuurien salliminen ja näkyväksi tekeminen esim. aamunavauksissa, projektein, nettisivuilla, kirjallisuutena.

6. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppimismahdollisuuksien edistäminen

6.1. Oppilaan taustan huomioiva pedagogiikka

Kaikkien lasta opettavien opettajien tulee huomioida lasten tausta pedagogisissa ratkaisuisaan.

Opettajia ohjataan kehittämään lasten oppimaan oppimisen taitoja. Oppimismahdollisuuksien edistäminen merkitsee myös opettajien välistä yhteistyötä.

Lapsen koulupolun aikana lapsen kielitaidon kehittymistä arvioidaan säännöllisesti.

Henkilöstön täydennyskoulutuksesta huolehditaan.

6.2. Oppimista tukeva materiaali

Kannustetaan sekä opettajia että oppilaita etsimään oppimista tukevaa materiaalia. Opetuksessa lisätään mm. kuvien, sanakirjojen (nettisanakirja) ja selkokielisten tekstien käyttöä. Kannustetaan verkkotyökalujen käyttöön.

6.3. Oppimisen arviointi

Oppilasta ei tarvitse arvioida numeerisesti kun vasta perusopetuksen päättövaiheessa.

Koejärjestelyissä huomioidaan oppilaan kielitaso, esim. antamalla lisää aikaa, suullisella tai omakielisellä kokeella tai eriytettyllä kokeella maahanmuuttajalle. Olennaista on, että oppilas ymmärtää tehtävän ja arviointi kohdistuu sisältöön, ei kieleen (S2-oppiainetta lukuun ottamatta). Omakielisen henkilön apua käytetään mahdollisuuksien mukaan.

6.4. Mahdolliset ongelmat

Kaikilla kasvattajilla niin esiopetuksessa kuin kouluissa on velvollisuus puuttua oppilaalla ilmeneviin ongelmiin jo varhaisvaiheessa. Yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa. Jos ongelmat eivät ratkea kodin ja koulun keinoin, pyydetään apua oppilashuollon asiantuntijoilta. Tavoitteena on toimiva monialainen yhteistyö.

6.5. Riittävä tuki esiopetuksessa ja koulunkäynnissä

Opettajien tulee tunnistaa maahanmuuttajaoppilaan tuen tarve mahdollisimman varhain kolmiportaista tuen mallia soveltaen. Esiopetuksessa tukena käytetään varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultointia, perusopetuksessa ensisijaisesti opetuksen eriyttämistä ja tukiopetusta. Jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle perusopetuksen oppilaalle annetaan **maahanmuuttajatukiopetusta** tarvittaessa vähintään yksi tunti viikossa. Oppimista tuetaan myös siten, että oppilas saa käyttää oppimisensa tukena omaa äidinkieltään, apuna mm. nettisanakirjaa, omakielistä oppilastoveria, ohjaajaa tai S2-opettajaa. Laaja-alaista erityisopetusta järjestetään tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan. Maahanmuuttajatausta ei kuitenkaan ole automaattisesti peruste oppilaan siirtämiseksi erityisen tuen piiriin.

S2-suomi toisena kielenä ja kirjallisuus opetusta annetaan samanaikaisesti äidinkielen- ja kirjallisuuden tuntien aikana.

6.6. Yhteistyö vanhempien kanssa

Tavoitteena on nykyistä nopeampi ja parempi reagointi asioihin sekä niistä tiedottaminen asianosaisille. Yhteistyössä huoltajia kannustetaan käyttämään Wilmaa.

Lisäksi huoltajien kanssa järjestetään keskusteluja tulkin välityksellä, jotta huoltajat ja lapsi ymmärtävät ja tulevat ymmärretyiksi yhdenvertaisesti. Tulkkipalveluita käytettäessä muistetaan tehokas ajankäyttö. Käytetään pääsääntöisesti puhelintulkkausta.

6.7. Oppilaan ohjaus

Oppilaanohjauksesta huolehtivat kaikki maahanmuuttajataustaista oppilasta opettavat opettajat ja jatko-opintojen osalta oppilaan ohjausta täydentää oppilaanohjaaja.

Maahanmuuttajataustaisille oppilaille järjestetään yksilö-/ ammatinvalinnanohjausta jo 7. luokalta lähtien. Tarvittaessa yksilöohjauksessa käytetään tulkkipalveluja. Lisäksi tarjotaan ylimääräisiä tutustumiskäyntejä 2. asteen oppilaitoksiin.

7. Monikulttuurisen päiväkodin, koulun ja kodin yhteistyö

Aluksi maahanmuuttajataustaisen oppilaan perhe ja vastaanottava henkilöstö tapaavat toisensa yhteisessä alkuinfossa.

Henkilöstö tutustuu kulttuureihin ja kasvatuseriaatteisiin huoltajien itsensä kertomana ja tulkin välityksellä.

Huoltajien aktiivisuutta rohkaistaan. Kaikessa tiedottamisessa pyritään selkokieliisyyteen ja ymmärrettävyyteen. Tulkin käyttö korostuu tasa-arvoisen vuorovaikutuksen saavuttamiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintatavat selvitetään huoltajille ja heitä ohjataan myös koulun ulkopuolisiin palveluihin ja harrastuksiin. Vanhempaintapaamisia tai -iltoja järjestetään tulkin välityksellä vähintään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa. Riittävästi aikaa varataan myös vanhempien kysymyksille, jotka liittyvät kouluun. Myös oppilaita – sekä suomenkielisiä että maahanmuuttajataustaisia oppilaita – voidaan ottaa mukaan esittelemään asioita ja keskustelemaan.

Vanhempainyhdistys voi järjestää yhteisiä tapahtumia maahanmuuttajaperheiden kanssa.

Maahanmuuttajataustaiselle perheelle järjestetään henkilökohtainen keskustelu tulkin välityksellä kerran vuodessa. On tärkeää, että perhe saa ymmärrettävän tiedon mm. säännöistä, yksikön toiminnasta ja oppiaineista, arvioinnista, lapsen sopeutumisesta ja käyttäytymisestä sekä kaverisuhteista. Tärkeää on myös tutustuttaa oppilas koulun käyttämiin eri oppimisympäristöihin (luokat, liikunta- ja uimahalli). Tarvittaessa apuna käytetään koulu- tai kaupunkikarttaa.

Kaikkia asioita pitää voida käsitellä avoimesti ja rehellisesti. Tapaamisissa sovittuja asioita seurataan ja niihin palataan tarvittaessa.

8. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen henkilökunnan asema

Yksiköiden toimintakulttuurissa huomioidaan vieraskielinen henkilöstö ottamalla heidät mukaan täysvaltaisina työyhteisön jäseninä. Eri kieli- ja kulttuuritaustaista työntekijää rohkaistaan osallistumaan päiväkodin ja koulun toimintaan mm. tuomalla esiin kulttuuriin ja kieleen liittyvän asiantuntemuksensa.

Vieraskielisen henkilökunnan riittävä suomen kielen taito on yhteistyön kehittymisen ja työsuhteen vakiintumisen välttämätön edellytys. Tästä syystä maahanmuuttajataustaisen henkilökuntaa kannustetaan suomen kielen opintoihin.

LIITTEET

- Liite 1 Suunnitelman päivityksen (30.1.2019) kirjoittajatiimi
Liite 2 Maahanmuuttajataustaisen oppilaan koulunkäynti-ilmoituslomake (malli)

Suunnitelman kirjoittajatiimi

Liite 1

Suunnitelman kirjoittaminen: 4. ja 6. marraskuuta 2015

Suunnitelman päivittäminen: 30.1.2019

Hämäläinen Jukka, kehittämissuunnittelija, sivistysvirasto, sihteeri
Kiiski Markku, rehtori, Mertalan yhtenäiskoulu, koollekutsuja ja **puheenjohtaja**
Koivuniemi-Luoma-aho Sirpa, erityisopettaja, Talvisalon koulu / Heikinpohjan toimipiste
Loponen Päivi, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, sivistysvirasto
Merivirta Johanna, Savonlinnan kaupunki, maahanmuuttajapalvelut (kommentointi sähköpostilla)
Vienola Salla, maahanmuuttajapalvelut, Savonlinnan kaupunki

Liite 2

Maahanmuuttajataustaisen oppilaan koulunkäynti-ilmoituslomake

Täytettävä, originaali Word-lomake löytyy: O-asemalta 4.Koulutoimi ->Maahanmuuttajat_kotouttaminen -> Valmistava opetus ->

(kuva alla)

Maahanmuuttajataustaisen lapsen kotouttamissuunnitelma

1. Henkilötiedot		
Lapsen nimi	Kutsumanimi	Henkilötunnus
Kansalaisuus	Maahan tulopäivä	Savonlinnaan tulopäivä
Lapsen virallinen äidinkieli	Kotona lapsella puhutaan	
Lapsen uskonto	Lapsi osallistuu oman uskonnon opetukseen ☐ Lapsi osallistuu eväitä uskonnon opetukseen ☐	
Muut perheenjäsenet Savonlinnassa. Kenen luona lapsi asuu? Muut sukulaiset Savonlinnassa.		
Perheenjäsenet muissa maissa		
2. Yleinen elämäntilanne		
Perheen vaiheet lapsen elämällä aikana. Missä maissa on asuttu? Kuka on ollut huoltaja?		
Lapsen kouluhistoria. Mitä kouluja on käyty ja kuinka kauan?		
Vanhempien koulutus- ja työhistoria. Sisarusien kouluhistoria.		
Saako lapsi osallistua koulussa järjestettäviin yhteisiin uskonnollisiin tilaisuuksiin (esim. adventti, joulun päättäminen)? Kyllä ☐ Ei ☐		
3. Arjen toimennot Kuka huolehtii esim. riittävästä unesta, ruokailusta, ulkoilusta, siisteyskasvatuksesta ja vaatehuollosta?		

4. Ristiriidat ja niiden ratkaisumallit. Huom. lastensuojelulaki velvoittaa Suomessa sijaitsemaan lasta fyysiseltä ja henkisesti väkivallalta.

5. Lapsen luonne, vahvuudet ja tuen tarve. Mistä lapsi tykkää? Mikä hän on hyvä, mitä ja osaa? Mitä lapsi harrastaa ja mitkä ovat mielekkäimmät harrastukset? Mitkä asiat lapsi kokee vaikeiksi tai haastaviksi? Onko lapsella haalityöiden vaikutettavia vammoja, sairauksia tai todettua oppimis- ja ongelmaa?

6. Kielellä ja kotouttamista edistävät konkreettiset suunnitelmat
Osaavatko vanhemmat/huoltajat lukea ja/tai kirjoittaa omalla äidinkiellään? Kyllä Ei
Osaavatko vanhemmat/huoltajat lukea ja/tai kirjoittaa suomea? Kyllä Ei
Osaako lapsi lukea ja/tai kirjoittaa suomea? Kyllä Ei
Oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen kotona. Miten ja millaisissa yhteyksissä käytetään lapsen omaa äidinkieltä?
Lapsi osallistuu oman äidinkielen opetukseen. Kyllä Ei

7. Terveistä ja tavoitteista kotoutumiseen ja kouluun tai vapaa-aikaan liittyen.

Paikka, päivät ja allekirjoitukset
Huoltajat
Nimen selvitys
Suunnitelman laatijat
Nimen selvitys